

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 30 K, za $\frac{1}{2}$ strani 25 K, za $\frac{1}{4}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{32}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Naš cesar.

Na Ogrskem je naš cesar pred 2 letoma pokazal, kaj zna. Strahoval je madjarske požeruhe, da je bilo veselje. Najbolj pa jim je udaril po prstih, ko jim je po Fejervarijevi vladi odločno sporočil, da hoče, da se upelje splošna in jednaka volilna pravica na Ogrskem. To so radostno vzdihnili zatiranci Slovaki in Srbi, Rumuni in Rusini zanašajoč se na možato besedo cesarjevo. Strah pred splošno, jednako volilno pravico je povzročil, da so Madjari obljubili, da v 2 letih izpeljejo splošno jednako volilno pravico sami, če se jim prepusti vlada.

Vse je čakalo, a zakonske predloge o splošni jednaki volilni pravici še ni. Dve leti že minevati, kar sta Aponi in Košut ministra. Vendar so se vsi zanašali, da starček na prestolu ne bo pozabil, kar je zahteval in izposloval. A zgodilo se je vse drugače:

Upelje se pač splošna, a ne jednaka volilna pravica tako, da bodo imeli nekateri in sicer ravno Madjari po več glasov. Pluralna volilna pravica, se upelje na Ogrskem! Pluralna volilna pravica, ki enkrat za vselej ukrade ogrskim Slovanom vso politično veljavo! Naš presvitli cesar je namreč Madjarom na ljubo odnehal od enake volilne pravice. Odnehal je, a ne zastonj, kajti Madjari so presvitlemu cesarju obljubili, da bodo glasovali za povišanje števila rekrutov. Tako povišanje je krona v Avstriji že izposlovala in je zanj glasoval tudi poslanec notranjski Žitnik. Madjari pa sinove ne dajo vojski zastonj. Dali jih bodo, a za plačilo so dobili slovanske narode na Ogrskem.

Letos obhajamo 60letnico revolucije z leta 1848. Šestdeset let pa bo tudi kmalu, kar je Košut na Ogrskem odstavil kralja habsburškega. Tedaj pa so zgrabili Hrvatje, Srbi, Slovaki in Rumuni za orožje, da pomorejo Francu Josipu I. zopet na prestol ogrski. In še Rus je primarširal pod poveljstvom Paskievičevim, da so rešili habsburško dinastijo: Minulo je 60 let: Košutov sin vlada kot minister na Ogrskem. Izdani

in prodani ječe preganjani Slovaki, zatirani so, njih voditelji pa so v temnicah. Rumuni in Srbi komaj dihaajo. Ker je snoval politično društvo, je bil te dni zaprt odličen rumunski odvetnik. Te dni pa je tudi prišla iz Išla vest, da presvitli cesar noče potrditi od srbskega naroda ljubljenega in spoštovanega, po srbskih škofih izbranega patrijarha Zmejanovića, češ da bi to jugoslovansko idejo podprlo. Iz Išla pa prihaja še druga vest: Naš presvitli cesar noče odpoklicati bana-policaja Raucha, ki ga je poslal, da Madjarom na ljubo kroti brate Hrvate, tiste Hrvate, ki so pod Jelačičem pred 60 leti nabili mlademu Francu Josipu na ljubo poželjive Madjare.

Tako govori resna naša zgodovina.

Politične vesti.

Na Češkem se vrše velikanski shodi, kjer se ljudstvo navdušuje, naj ne pošlje otrok v nemške šole. Ako bi kateri notranjskih rojakov imel priliko, da reši s svojim svetom kakega otroka, ki ga zaslepljeni stariši hočejo poslati v nemško šolo, naj stori svojo dolžnost.

V Trstu so imeli preteklo nedeljo narodni delavci velikanski shod in slavnost. Obhajali so obletnico „Narodne delavske organizacije“ in razvili zastavo. Lahoni so delavce, ko so šli naproti svojim tovarišem iz Pulja na kolodvor in jih odtod spremili v mesto, napadli z jajci in kamenjem. Napadli so tudi ponoči več naših prav zavratno in zahrbtno. Slovenci, pretrgajte zveze z italijanskimi trgovci, vrzite pred prag laške agente, kedar pridejo k nam ponujat svojo polentarsko robo. Kadar pa pridemo v takozvana laška mesta, se držimo le Slovencev.

V Vernbergu na Koroškem so sijajno zmagali Slovenci.

Kralj Edvard je prišel obiskat cesarja Franca Jožefa v Išl. Angleški kralj bi rad, kakor znano, pritegnil Avstro-Ogrsko k zvezi s Francijo in Rusijo. A cesar raje drži z nemškim cesarjem Viljemom.

Domače vesti.

Za „Sokolski dom“ so darovali br. Gojmir Demšar K — 52 vin., br. Kuttin K — 33 vin., ki jih je dobil od kopalcev kot odškodnino za travo. Iskrena hvala. Na zdar!

Redki jubilej. Dne 17. t. m. praznuje g. Fran Lenassi, trgovski sotrudnik v Postojni 25 letnico svojega zvestega službovanja pri tvrcki Fr. Kuttin v Postojni. Pač redek slučaj in jubilej v današnjih časih. Gospodu jubilantu iskreno čestitamo.

Postojnska jama je letos izredno dobro obiskana. Vsaki dan dojde obilo tujcev si ogledat to krasoto naše slovenske domovine.

Postojnsko olupševalno društvo je izdalo in založilo lično in dobro sestavljeno knjižico vodnik po postojnski jami in okolici. Ta knjižica ima namen širiti poznanost sloveče postojnske jame po širnem svetu.

Iz šolske službe. Za učitelja v Lože pri Vipavi pride g. Ivan Mercina iz Slapa. Za nadučitelja v Trnju je imenovan g. Rajmund Justin, za učiteljico ravno tam pa gospa Marija Justin. Za nadučitelja v Hotedršico pride g. Janez Garvas. Začasni učitelj na Colu pri Vipavi g. Karel Blažič, je na lastno prošnjo premeščen na Erzelj pri Vipavi.

C. kr. okr. glavarstvo v Postojni je razposlalo na vsa županstva neko odredbo, v kateri županstvom ukaže, da se morajo predpisani pristavki oziroma potrdila

na živinskih potnih listih za živino, ki je namenjena za v Reko ali sploh na Ogrsko-Hrvaško vedno tudi v nemškem jeziku spisati in vrhutega je treba tudi še predstaviti slovensko besedilo v rubrikah 3. 4. 5. in 6. živ. potnega lista vedno v nemški jezik, sicer se bo proti županom strogo kazensko postopalo. To odredbo je podpisal dr. pl. Andrejka, c. kr. okrajni komisar. Zelo milostno je to od tega gospoda, da ni naročil omenjeni pristavek tudi v ogrskem jeziku napisati. Za to velikodušnost je več županov notranjskih občin takoj z največjo hvaležnostjo sklenilo, da bodo predpisane pristavke oziroma potrdila na živinske potne liste samo v slovenskem jeziku napisali oziroma napraviti pustili. Gospod dr. pl. Andrejku pa svetujemo, da predno nas misli na obljubljeni ričet pozvati, naj enkrat nekoliko prej pride v pisarno in pogleda v državni temeljni zakon z dne 21. decembra 1867. o občnih pravicah državljanov v kraljestvih in deželah, zastopanih v državnem zboru. Člen XIX. omenjenega zakona določuje, da ima vsak narod v naši državi nedotakljivo pravico svojo narodnost in svoj jezik čuvati in gojiti. Glavarstvo nima sploh najmanjše pravice, da se v tem oziru vtika v občinsko samoupravo. Tako protizakonito vsiljevanje pod žuganjem kazni je za notranjske občine, kojih župani po večini niti nemškega jezika ne razumejo, in sploh za slovenski narod razžalljivo in moramo proti temu odločno protestirati. Ako hočete imeti nemške živinske potne liste za Madžare, napravite jih sami,

Listek.

Arhimandridova oporoka.

Roman iz Srbije; spisal Josip Premk.

(Dalje.)

III.

Serafin je bival že nekaj tednov v svojem novem monastiru. Kadar ni bil med seljaki na polju ali na travnikih, je posedal zamišljeno v svojih sobah in zrl in zrl skozi okna po nepreglednem posestvu, le pri materi ali v družbi Rafaela ga ni bilo najti. Za vse, kar se je godilo v monastiru se ni mnogo brigal, prepuščal je to skrb vsebolj irmonahu Germanu. Ako pa je ta stopil k njemu in ga poprašal, da li se to ali ono napravi z dovoljenjem ali ne — odgovoril mu je prijazno — ali kratko.

„Kakor vi veste —“

Mati Klotilda se je sicer od početka trudila, da bi ga pripravila kdaj v dobro voljo, a Serafin ji je ob takih slučajih navadno pokazal hrbet, odšel v selo in se vrnil mnogokrat šele na večer. Videč, da ničesar ne opravi, pričela je zapovedovati sama, česar je itak komaj pričakovala in ni trajalo dolgo, ko je imela že povsod glavno besedo. Serafin je sicer to opazil, a ostal je miren.

Nekega dne pa mu prinese deček iz vasi pismo — bilo je naslovljeno na njega. Spoznal je takoj drobno pisavo Ljubislave in hlastno je odtrgal ovitek, a poleg lističa, bilo je še drugo pismo, ki pa je bilo naslovljeno na njegovo mater.

Dragi Serafin!

Od nedelje nisem imela prilike, da bi te obiskala — pa saj znam, da imaš mnogo opravila — kakor tudi skrbi in morda bi te celo nadlegovala. Jutri je imendan mojega očeta — prosim te, ne odreči se njegovemu povabilu, da te vsaj zopet vidim. Meni je težko Serafin — ako bi ti odkrila vse temne slutnje, ki me mučijo noč in dan, bi morda vse ne veroval in me imenoval domišljavo... Pa več ustmeno!

Pismo, ki ti ga pošiljam tu poleg, je, kakor vidiš za tvojo mater, pismonoša ga je pustil pri nas, ker mu je v samostan daleč s pota, a je imel oddati samo to pismo.

Ostani zdrav — vsa tvoja

Ljubislava.

Serafin je drugo pismo nekaj časa sumljivo ogledoval, ker poznal je pisavo vladike Platona. Po kratkem premišljevanju, je odtrgal ovitek, a takoj pri prvih besedah je prebledel v lice kakor stena. Zaklenil je vrata, sedel na divan in pričel čitati ves tresoč se, kakor vejica v burji. Pismo pa se je glasilo:

oziroma skrbite za take urade, ki bodo v slučaju potrebe to oskrbovali, župani pa poleg sedanje krivične državne tlake nočemo biti še vrhutega sluge drugim osobito pa ne nemškega Miheljna.

Eden v imenu vseh.

Slavnost gasilnega društva v Postojni se je 9. t. m. jako krasno izvršila. Trg je bil vrlim gasilcem na čast v zastavah. Dopoldan se je vršila maša in so gasilci izrazili udanost cesarju. Defilirali so in je vojaška godba pri tem korakala pred njimi. To dejstvo je, kakor zatrjujejo izvedeni ljudje, tako redko, da ga bo gasilno društvo zapisalo v zlati svoji društveni knjigi. Še bolj pa je gasilce navdušilo, da so topničarji med njihovim banketom s topovi oddali 10 častnih strellov. Pa tudi popoldanska slavnost se je vsestransko posrečila. To je bilo življenja in vrvenja! Pisani šotori z izborna postrežbo so krepčali posetnike. Dve godbi sta vzdrževali ves čas veselo poskočnost med mladim ljudstvom. Žal da je bosanska godba tako brž odšla, a priznati moramo, da naši postojnski godci za njo niso kar nič zastajali. Nekateri zali deklički so bili v narodni noši. Vsa priredba je več ali manj slonela na vrlem načelniku Petriču. Njegovo delo je bilo s krasnim uspehom obilo poplačano.

Na Kovku nad Vipavo je nad 60 šologodnih otrok, ki so radi oddaljenosti brez vsacega šolskega pouka; želeli je, da se čim prej ustanovi samostojna šola na Kovku.

Vinska kupčija na Vipavskem. V pretečenem mesecu se je iz Vipavskega izvozila zdatna množina vina in so se vsled tega pričele cene vinu višati. Zadnji čas se eksportira mnogo vina na Gorenje Štajersko in Solnograško.

Občinske volitve se bodo vršile v kratkem na Vrabčah nad Vipavo. Upati je, da zmagamo v vseh treh razredih.

Velika povodenj v Vipavski dolini. Vipava in njeni gorenji pritoki so narastli silovito v petek dne 7. avgusta t. l. ter poplavili senožeti in polja. Odnosla je voda obilo pokošenega sena in družih pridelkov na nekaterih krajih zemljo, poškodovala ceste, pota, udrila je v hiše. — Škoda je velika. Klerikalci so raznesli celo novico, da je Ivan Marc, posestnik mlina in žage na Planini pri Vipavi ob povodnji utonil ter, da ga je z njegovim hlapcem odnesla deroča reka Vipava. — Neka klerikalna ženica je radostno vskliknila: „največjega liberalca planinskega liberalca odnesla je Vipava“. V veliko žalost klerikalcev pa vrli naprednjak g. Marc ni res utonil, ampak še živi in se prav dobro počuti na svojem posestvu ob reki Vipavi ter bode z uspehom prebil in raztrl jeklene spone, v katere so hoteli ukleniti klerikalci zavedne kmetovalce na Planini.

Občni zbor mlekarske zadrage v Zagorju bode v nedeljo dne 16. avgusta popoldne ob 4. uri v šolskem poslopju. K obilni udeležbi vabi uljudno vse zadružnike

o d b o r.

Ljubljena Klotilda!

Hvala ti za poročilo o Serafinu. Znal sem itak, da se ne bo mnogo brigal za monastir, pač pa več za — Ljubislavo. Ne boj se! Vse bodem uredil in to tako hitro, da se Serafin ne bode niti zavedal. O njuni ljubezni mi prej ni bilo znano ničesar, a oni prvi večer sem opazil takoj, da mora biti nekaj med njima. Kakor mi je znano, jo pop Filotej itak misli poslati v Avstrijo v nekak izobraževalen zavod — no in tako bosta ločena, a mlada kri znaš, da se hitro ohladi. Sedaj bodem deloval tudi jaz nato, da čim prej odide in — prva točka je rešena.

Kar se tiče domačega gospodarstva ti dajem oblast, da zapoveduješ vsem, a Rafaelo naj ti pomaga: pazi naj na posestvo, ki je v najemu, na delavce in sploh vse, kar še ti ne moreš tako dobro razumeti — on je v tem vešč — upam, da se bosta razumela. Tudi njemu pišem kmalu nekaj vrstic, naj ti gre na roko ako bi ti v slučaju irmonah German kaj nasprotoval — ker poznam ga — modruje kakor sovražnik ženskam. Tako je rešena površno tudi druga točka.

Na dan sv. Dimitrija je „slava“ v sišatovskem monastiru in poleg tega še štiridesetletnica ondotnega starešine. Serafin se bode po mojem naročilu te slavnosti udeležil, kakor gotovo tudi pop Filotej — ti pa ostani doma, jaz te obiščem brez Serafinove vednosti.

S poljubi in pozdravi Plato.

Dolgo, dolgo je še gledal Serafin v pismo čital in mrmral čudne kletve, naposled pa je spravil pismo v žep in se zleknil po divanu.

Tisoč misli mu je brnelo po glavi, jedna mučnejša od druge. — Lastna mati ga izdaja — ga hoče oropati največje sreče — med tem ko ima vendar oblast jo vreči vsak trenutek preko samostanskega praga. Videl je, kako se počasi uresničujejo njegove težke bojazni, videl je, da je za tistim stolom, na kojega so posadili njega, želela le njegova mati in ga skoro že dosegla. In vse to naj izvira iz umazane, strasti.

„O Plato, Plato — kako si slab! Ženska, ki je že davno oddala svoje svetove drugim, te ujame v svoje zanjke, kakor — mladiča!“ je vzdihnil in zaprl trepalnice.

Spomnil se je nazaj na tiste trenutke, na tiste lepe — nikdar pozabljene čase, ko sta stanovala z materjo v siromašni sobici in glodala za večerjo suh kruh. Mati je šivala, on je sedel ob njeni strani s knjigo v roki — rad bi jo bil poprosil za košček kruha ali za čašico kave, a bal se je, da potem ne bo imela sama ničesar za večerjo in ostal je tih. Mnogokrat sta čula pozno v noč in vedno mu je prigovarjala, naj se pridno uči, da postane kdaj premožen, da bosta lahko kdaj sedela pri obloženih mizici ob mesu in pogači, a ne samo ob suhem, trdem kruhu. Poželjenje po bogastvu ji je sevalo iz oči, ko mu je pripovedovala kako bode

Velika sokolska slavnost v Ajdovščini. Dne 8. septembra t. l. se bode vršila v Ajdovščini, kjer se je ustanovil odsek „Goriškega Sokola,“ velika sokolska slavnost, pri kateri bodo sodelovala vsa primorska sokolska društva. Opozarjamo že sedaj slavno občinstvo na to slavnost. Druge podatke in natančni vsپored se bode pravočasno objavilo.

„Sokoli“ v Zagorju. Popolnoma nenadejano so nas počastili s svojim obiskom preteklo nedeljo vrli bistriški „Sokoli“. Napravili so v našo vas majhen zlet, obenem pa pokazali našemu ljudstvu, kaj vse zmore človeška žilavost in znanje. Nastopili so namreč v eni vrsti na bradlji ter izvrševali na nji tako vratomne vaje in lepe skupine, da se ljudje kar načuditi niso mogli. Bili so pa tudi res najbolj izvrstni telovadci, ki so vse točke izvedli z največjo eleganco in sigurnostjo. Obžalovati je le, da nas niso mogli katero drugo nedeljo obiskati; kajti ta dan se je udeležilo mnogo gasilcev in drugih Zagorcev gasilske slavnosti v Postojni. Želimo zato, da nas vrli „Sokoli“ še kdaj posetijo in jim obljubimo, da jih tedaj sprejmemo lepše in častneje. Sploh so pa bili tudi zadnjič vsi gg. gostje prav zadovoljni v Zagorju tako s postrežbo g. gostilničarja Matija Faturja, kakor tudi z mirnim in lepim vedenjem našega ljudstva, kakor so se sami izražali. Vam vrli bistriški „Sokoli“ pa bodi tudi na tem mestu izrečena najiskrenejša zahvala na obisku naše narodne vasi in na prelepem užitku, ki ste ga nam nudili s svojo telovadbo. Na zdar!

lepo, ko postane kaludžer (menih), a tega on ni opazil — ni poznal. In ko je dopolnil sedemnajsto leto, klečala je pred njim in ga prosila s povzdignjenimi rokami naj stopi v monastir, naj ji izpolni največjo željo. In dasi mu je bilo težko ločiti se tako rano od sveta od kojega je toliko upal ji je vendar izpolnil prošnjo. Vstopil je kot dijak v najbližji monastir in se hotel popolnoma posvetiti temu svetemu poklicu, saj njegovo srce je bilo takrat še mirno, nikake velike skušnjave ali dvoma nad monastirsko svetostjo ni čutil — in kmalu, že čez pol leta so mu posadili na glavo črno kamilavko in ga oblekli v meniške halje. In bil je skoro vesel saj je postal kakor je menil — svet človek: menih. A spoznanje je moralo priti slej ali prej. Kmalu je spoznal, da je vse to sveto življenje le navidežno. Za to spoznanje je bilo tako težko, da se je sramoval, da je kdaj položil na glavo črno kamilavko. A bilo je prepozno. Hotel pa ni postati enak svojim tovarišem, hotel si je ohraniti čast in spoštovanje pred svetom in seveda te lepe njegove lastnosti niso ostale neznane cerkvenemu vladiki. In že čez dve leti je dobil premeščenje za upravitelja manjšega monastira. Težak je bil posel, a navajen je bil skrbi in skoro srečnega se je čutil v novem svojem domu.

(Dalje prih.)

Obilno dežja je padlo predzadnji petek kakor drugod tudi na Gornji Pivki, kjer smo ga bili še najbolj potrebni. Dežjemerska postaja v Zagorju je zaznamenovala v petek 42.5 mm in v soboto 61.5 mm padavine. Toliko dežja ni padlo nikoli v tekočem letu; vendar pa osušena zemlja še zdaj ni popolnoma namočena zato, ker je padal s preveliko silo. Upamo pa, da se to zgodi po dežju v sredo, ko je padal večidel mirno in polagoma.

Trojni jubilej bodo obhajali zagorski občani v nedeljo 23. avgusta; namreč: cesarjevo šestdesetletno vladarstvo s sveto mašo v cerkvi in pred gasilnim domom, ter odpravo tlake in podelitev ustave. Udeležijo se te slavnosti gasilci, narodno bralno društvo z zastavo in stari veterani, ki so se vojskovali za Avstrijo v raznih bitkah.

Erjavčev morilec Viktor Pangerc je bolan, tlači ga stara bolezen jetika.

Prošnja za trirazrednico v Zagorju se je vložila že pred enim mesecem, pa še danes ne vemo ali jo bomo dosegli ali ne. Potrebna je zelo, zakaj lansko šolsko leto je bilo v enem samem razredu 95 otrok; v obeh razredih 192, kar je za dober uspeh pouka mnogo preveč.

Vsaka podružnica družbe sv. Cirila in Metoda bi lahko napravila na leto dve veselici, prvo v zimskem, drugo v poletnem času. Po mnogih krajih se prirede veselice, ne da bi jim dali kake posebne narodne tendence. V vsakem takem slučaju naj stopi družba sv. Cirila in Metoda v ospredje: „Družbi sv. Cirila in Metoda v procvit, moč in rast!“

Računske listke družbe sv. Cirila in Metoda so nadalje naročili sledeči: Kristijan Kanalc, gostilna Prestranek; moška podružnica Idrija.

Nekatere podružnice niso še letos uposlale doneskov, ki so jih morda nabrale v prvem polletju 1908. Prosi se uljudno, da se pošljejo še ta mesec.

Razglednic družbe sv. Cirila in Metoda se je v mesecu juliju malo prodalo. Rodoljubi, prosimo vas, storite svojo dolžnost, ter segajte po družbinih razglednicah. Povsod zahtevajte naših razglednic. Častite člane podružnic prosimo uljudno, da pridno agitujejo za prodajo razglednic.

Kmet in vremena. Ni ga na svetu stanu, ki bi bil toliko odvisen od vremenskih sprememb kakor kmet. Res, da tudi drugi stanovi občutijo, če je kmet v ne-navadno slabem gospodarskem stanju, ker kmet v izredni revščini na načrte, ki si jih je stavil že dolga leta, kakor popravo hiše, prezidavo hleva, skednja itd. niti ne misli. Nabaviti si ne more niti živeti, da bi preživil družino in živino, potrebnega orodja, obleke ter sploh najpotrebnejšega. Vsled tega trpi trgovina, obrt in industrija. Letos je notranjski kmet z veliko previdnostjo obdelal svoja zemljišča v upu, da bodo letošnji pridelki vsaj povoljnejši od lanskih. Toda neugodna vremena in druge uime so ga prevarale. Do

zadnjega časa sta mu suša in škodljivi mrčesi uničevala pridelke; v zadnjem času pa mu je nenavadna povodenj napravila veliko škodo posebno v nekaterih krajih. Utegne pa še priti mokrotno vreme meseca septembra, in lahko povzroči gnitje otave ter sploh jesenskih pridelkov, zlasti grozdja v vinorodnih krajih. Povrhu vsega tega mu napravijo vsakoletni vetrovi (burje) velike škode, ker ni ga vplivnega človeka, da bi se zavzel za zavarovalne gozde. Naši gospodje poslanci in častita duhovščina, ki ste bili v volitvah naši največji prijatelji, kje ste, da bi delili z nami tužne čase? Pregovor pravi: Zlato se v ognju, prijatelj pa v nesreči spozna. Gospodje notranjski poslanci, ali ste se že odločili revnim kmetom svojih volilnih okrajev porazdeliti svoje v počitnicah prejete dijete?

Od Pivke. Po hudi suši, ki so jo zelo občutili ljudje, živina in polje, je prišel dež 6. in 7. t. m. v tako obilni množini, da je celo Pivka deloma že izstopila. Dežja bi bilo za zdaj popolnoma zadosti za živino, ljudi in za vse poljske pridelke. Potrebovali bi zopet le lepo in toplo vreme. Pivčani imajo strah, da Pivka vsled preobilnega dežja senožeti ne poplavi, na katerih se dobi na tisoče kvintalov otave. Posebno letos bi bilo za Pivčane zelo občutljivo, ako jim Pivka travnike preplavi, in dobro otavo poblati, ker je tukaj radi velike suše v maju splošno pomanjkanje krme.

Iz Trnja. Dobili smo tudi v Trnju vojake, ki bodo imeli 8 dni tukaj in v okolici vojaške vaje. Dobili bomo pa tudi strelišče, kjer se bodo vršile vsakoletne vaje s topovi. Prav nič pa ni po volji to, da vojaki hodijo v Trnje, domačemu gospodu duhovniku, ker se boji, da bi mladi in lepi vojaki dekleta ne pokvarili, boji se posebno za hčere Marijine družbe. Upamo pa, da dekleta, oziraje se na lepe nauke svojega dušnega pastirja ne bodo prestopile tira ali kolovoza, v katerem se nahajajo, vkljub zapeljivosti lepih vojakov

Iz Št. Petra. Tukaj so se naselili 11. t. meseca Bošnjaki, ki so res korenjaški vojaki imeli bodo vojaške vaje skozi 8 dni. Imajo tudi vojaško godbo, katera je uže pokazala, da je prav dobro izvežbana. Napravila se je radi njih pri tukajšnji železni postaji kavarna, katera pa ne potrebuje oken in ne vrat, da se zamorejo Bošnjaki vsaki čas postreči s črno kavo, katero dva Turka po turškem običaju kuhata.

Narodno gospodarstvo.

Sprejem učencev v kmetijsko šolo na Grmu. Novo šolsko leto se prične na kranjski kmetijski šoli na Grmu z mesecem novembrom t. l. Prošnje za sprejem, ki morajo biti lastnoročno pisane in kolkovane s kolekom 1 K, je poslati vodstvu do 5. septembra t. l. Za sinove kranjskih posestnikov je razpisanih 5 deželnih štipendij. Učenci z ustanovami imajo hrano in stanovanje brezplačno. Plačujoči učenci plačujejo za hrano po 80 h na dan in stanujejo brezplačno v zavodu. Vsaki prošnji je priložiti rojstni list, spričevalo o dovršeni

ljudski šoli, zdravniško potrdilo o trdnem zdravju in spričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju. Prošnji za sprejem proti plačilu je pridejati obvezno pismo (reverz) starišev oziroma varuha, da plačajo vse stroške.

Posebni vlak trgovske zbornice v Prago, nameravan na dan 13. avgusta, se ne more prirediti, ker se je za ta dan oglasilo premalo udeležnikov. Pač pa se je od mnogih strani izrekla želja, naj bi se obisk razstave preložil na mesec september in sicer na dni 6. (nedelja), 7. in 8. (praznik) septembra. Ustrezajoč tej želji, je trgovska in obrtniška zbornica določila za odhod posebnega vlaka iz Ljubljane in iz gorenjskih postaj petek, dne 4. septembra. Posebni vlak se seveda priredi tudi v tem primeru le, če se oglasi najmanj 300 udeležnikov. Priglasje je trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani oznaniti najpozneje do 20. avgusta t. l. dopoldne. Ob priglasu je naznaniti razred, v katerem se želi udeležnik peljati ter poslati denar za vožnjo (III. razred: 20 K 50 h, II. razred: 40 K 20 h, I. razred: 69 K 60 h). V vlak bo mogoče vstopiti na vseh postajah do Jesenic, vozna cena pa je ista, kakor iz Ljubljane. Vozne cene veljajo za vožnjo v Prago in nazaj, povratek pa se ne izvrši s posebnim vlakom, temveč se bo mogel vsak udeležnik v teku 30 dni vrniti s kakim rednim osebnim vlakom. Na povratku je dovoljeno vožnjo samo enkrat prekiniti. Vrniti se je mogoče tudi čez Dunaj toda le po progi državne železnice in je v tem primeru doplačati za vožnjo v III. razredu 2 K 90 h, v II. 10 K 90 h, v I. 20 K. Ali bo dovoljeno, vožnjo prekiniti za več nego 24 ur se naznani pozneje. — Dosedanji priglašenci so naprošeni, da prijavijo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, če zdržujejo svoje priglasje tudi za 4. september.

Letošnja sadna letina se kaže po dosedanjih poročilih tako: 1. V Nemčiji bodo imeli letos pri vsem sadju srednjo dobro letino. 2. V Švici je sneg in mraz dne 23. maja sadno drevje tako poškodoval, da ni upati na noben izvoz. 3. V Ameriki bodo imeli 70—80% polne letine, torej dobro letino. 4. V Bosni in Slavoniji bodo imeli navzlic gosenicam in odpadu sadja obilo češpelj. 5. Na Češkem bo mnogo jabolk, malo hrušek, letina češpelj bo srednja. 6. Na Štajerskem bo mnogo jabolk in mnogo češpelj. 7. Na Tirolskem bo mnogo jabolk, malo hrušk in mnogo češpelj. 8. Na Kranjskem bo veliko jabolk in drugega sadja.

Pivovarstvo v Avstro-Ogrski leta 1907. Trgovska in obrtna zbornica na Dunaju je pred kratkim predložila trgovskemu ministrstvu izkaz o produkciji in konzumu piva v naši državi. Splošno ne moremo biti zadovoljni s produkcijo piva v preteklem letu, akoravno se je nekoliko povzdignila; z velikim napredkom v drugih vrstah industrije pa se sploh ne more meriti. Proizvajanje se zaradi splošne druginje draži od dne do dne in to vpliva na konzum seveda jako neugodno. Vsa produkcija piva leta 1907 znaša v Avstriji z Bosno vred 20,711.621 hl. Na prvem mestu

je seveda Češko z 9,583.929 hl, potem sledi Nižje Avstrijsko. Štajersko je izdelalo 1,147.872, Koroško 258.699, Kranjsko 106.759, Primorsko 86.460 hl. 43 pivovarn je proizvajalo v letu čez 100.000 hl. Izvoz iz Avstro-Ogrske je znašal l. 1907 1,091.067 meterskih stotov v vrednosti 15,528.162 kron, uvoz pa 68.742 meterskih stotov v vrednosti 1,104.288 kron.

Računski zaključek loterijskega monopola. Finančno ministrstvo poroča o računih loterijskega monopola leta 1907; iz njih vidimo, da je število in znesek stavljenih ulog l. 1907 znatno padlo. Leta 1906 je stavilo 91.6, leta 1907 samo 86.4 milijonov ljudi, denarja je bilo stavljenega l. 1906 33.6, leta 1907 samo 32.2 milijonov kron.

Pomanjkanje krme.

(Konec).

Vendar pa se ne gre v prvi vrsti za zeleno krmo. Kadar se začne pravo pomanjkanje, takrat navadno o zeleni krmi ni ne duha, ne sluha. Nastane tedaj nujno vprašanje: kako nadomestim seno in otavo? Česar nimaš, tega ne moreš dati. Ako nimam sena, da bi krmil živino z njim celo zimo, moram poseči po slami. Vendar pa bo treba letos tudi s to varčno gospodariti. Zato ne bomo smeli živini nastiljati s slamo. Poiskati si bomo morali žaganico, listje iz gozda, smrekovino in šoto, katero dobimo lahko precej po ceni. Cenejša pa je na vsak način ko slama. Seveda bo treba varčno nastiljati in skrbeti po hlevih za red in snago. Morda bo našel ta in oni gospodar, da bi bilo dobro in s stališča varčevanja stelje primerno nekoliko popraviti tlak v hlevu in pa odvodnice za mokroto.

Na ta način si še lahko marsikje prihranimo precej slame za krmljenje. Mnogi pa itak že krmijo s slamo tudi druga leta. Zato veljajo sledeče vrstice enim in drugim, za letos in za prihodnja leta. Mnogo slame seveda nobeni živali ne koristi. Vsaka krava in odraslo govedo vobče, rabi dan zadnem 9—10 kg krme v želodcu, da je sito. Toliko slame pa ne bo nobena žival prostovoljno požrla. Zategadelj nam ne preostaja ničesar drugega, kakor da slamo živalim osladimo, da je more nekoliko več požreti in lažje prebaviti.

Za tako oslajenje imamo več načinov. Temeljno pravilo je menda že vsem živinorejcem vsakdanje: slamo polagajmo le rezano. Naravno to ne zadošča. Deloma bo celo zmanjšana okusnost krme, oziroma slame, ker si živali ne bodo mogle izbirati okusnejših delov kakor lahko to store pri dolgi slami. Zatorej je treba storiti še nekaj več. Sledeča sredstva niso nič nenavadnega ali umetnega; skusili in znašli so jih živinorejci sami, v slabih časih se pač človek zmiraj spomni na nje.

Prvi nasvet bi bil ta, da polijemo rezanico, pleve in enaka krmila dan pred pokladanjem z vročo vodo. Ta povzroči neke vrste vretje v slami, katero daje

prijeten duh in okus. Potem pokladaš živini del suhe in del tako poparjene slame. Na ta način si pridobiš živali, da bodo požrle na dan prilično še enkrat toliko slame kakor navadno. To sredstvo je priprosto, ceno in zelo dobro.

Drugi nasvet je ta: rezanico, namočiš in pomešaš med njo nekaj otrobi, debelo zmletega žita, oljnate pogače; to mešanico pustiš pol dneva ali tudi celi dan ležati. Okusnejši deli mešanice tvorijo nekako zabelo slame in plev in povzročijo lahko kisanje, katero živali ljubijo in rajše zato več slame vzamejo. Tudi to sredstvo ni ravno predrago. Češki in moravski kmetje rabijo z zelo dobrim vspehom sladko tekočino, ki ostane pri napravljanju sladkorja (melasa); a to pri nas ni lahko dobiti, razun, če bi si jo kdo ali več posestnikov skupaj s Češkega iz sladkornih tovarn naročil.

Imamo tedaj več sredstev, da goljufamo svojo živino za seno, katerega ji letos ne bomo mogli privoščiti. V sili pač moramo poskusiti vsako sredstvo. Kajpada: slama je slama. Ako žre naša živina slamo mesto sena, potem ji moramo včasih privoščiti kak priboljšek, one redilne snovi, katera vsebuje seno. Te redilne snovi so pred vsem apno, fosforna kislina in dušik. Žal, letos se ne bo mogoče izogniti stroškom za zdatnejša krmila, ki vsebujejo mnogo dušika. To pa niso toliko otrobi in debelo zmlet žito (trgana moka, tlak) ampak oljnate pogače, na debelo zmlet fižol, grašica, nadalje mesena moka in druge podobne stvari, Zlasti pa ne pozabi polagati teletom, katera dobe pri pomanjkanju krme mnogo manj sena, klajnega apna; isto moraš storiti tudi pri brejih in molznih kravah, da ne dobiš še povrh kostolomnice v svoj hlev.

Seveda pa je glavna stvar, da natanko preračuniš, koliko krme imaš na razpolago, da si jo lahko primerno razdeliš. Pametna razdelba, red in varčnost ter uporaba enega ali drugega naštetih sredstev bodo pomagale živinorejcem prestati težko krizo, ki jim grozi s pomanjkanjem sena.

Iz „Za druge“.

Po svetu.

Gojenci obrtnih šol in matura. Minister dr. Marhet je odposlal na deželne šolske oblasti odlok, ki določa, da se pripuste gojenci, ki so dovršili višjo obrtno šolo k maturi na realkah. Ta odlok je velikega pomena za gojence obrtnih šol, ker sedaj postanejo lahko pravi slušatelji na tehnikih.

Vojaška prememba. Znamenje sovražnikov pri vojaških vajah je bilo do sedaj bel ovoj krog kape, v naprej bo znamenje sovražnikov rdeče.

Na praški razstavi je velik nabiralnik, ki drži 2 milijona vinarjev. Dosedaj se je nabralo vanj že okrog 300.000 samih novčičev po 2 vinarja. Nabrani denar se porabi za češko šolo v nemškem delu češke kraljevine.

Vrtno mesto. Pred tremi leti je bilo ustanovljeno prvo vrtno mesto Lečworz pri Hičinu, ki se zelo hitro razvija. Število prebivalstva šteje že 5000.

Dosedanjim 10 veleobrotnim podjetjem sta se pridružili sedaj še dve novi, ena žaga in obenem tovarna za obdelovanje lesa z električnim obratom ter tkalnica za gobelin in preproge. Tudi letos so napravili razstavo vzornih hišic, ki s svojo opravo popolnoma zadostujejo potrebam mestnega delavca. Sedaj izvedejo tudi načrt združnega gospodinjstva. Po napravljenih načrtih bodo tri strani zazidane s tremi vrstami od sebe ločenih hišic. Na četrti strani pravokotnika bo stala združna kuhinja. Toda tudi vsaka hišica bo imela svojo kuhinjsko opravo tako, da se bo lahko jedlo doma ali v združni jedilnici. Pranje perila in sploh čiščenje bo opravljala zadruga članom s svojim osebjem. Celo mesto je „Zveza zadrug“, ki članom za posebne potrebe vstanavlja manjše zadruge. Posebna zadruga napravi vsakemu članu, ki to želi, malo gospodarstvo. Na ta način obdelujejo že 250 oralov zemlje. Rodbine delavcev, ki imajo ta posestva, so napravile sedaj po danskem vzoru novo zadrugo, ki bo oskrbovala mesto z mlekom in maslom lastnega izdelka.

Drevo, od katerega dobivamo kafro, je jako cenjena rastlina. Na otoku Formoza uspeva kot gozdno drevo in ti gozdi so bili glavni vzrok, da so Japonci hrepeneli po njegovi posesti. Res so prinesli svojim novim posestnikom že veliko dobička kajti izvoz kafe iz Formoze je znamenit. Kafro dobivajo iz listja in luba tega drevesa. Ker dajejo gozdi znaten dobiček, poskušali so drevo udomaćiti tudi v drugih krajih. Francozi so napravili poskuse v Algirju, a so se ponesrečili.

Gospa Toseli, nekdanja grofica Montignoso in nekdanja soproga sedanjega saškega kralja namerava se ločiti od svojega moža, češ, da ne more živeti z možem, od katerega jo loči tolika doba let (13) in katerega duševno toliko nadkriljuje.

Velikanska povodenj na Tirolskem. Medtem ko imamo pri nas sušo, imajo na Tirolskem v dolini Ina in drugih rek velike povodnji, ki so zahtevale vse polno žrtev. Niti po hišah niso bili ljudje varni. Neka mlada deklica se je rešila na čudovit način. Šla je namreč v bližni kraj po opravkih, ko je preseneti nevihta. Hoteč se rešiti zateče se v neko hišico a velikanski nalive jo odnese. Medpotoma pa se je deklici posrečilo ujeti se na veji nekega drevesa, in od tam rešila se je na obrežje. Popolnoma premočena in razcapana je dospela domov, kjer so jo že kot mrtvo objokavali. Vse polno vojakov so odposlali pomagat nesrečnežem in iskat žrtve; dosedaj so jih le šest našli. — Cesar je daroval vsoto 30.000 K za ponesrečneže. — Tudi ministri Binert, Gesman in Ebenhoh so si ogledali kraj katastrofe in priskočili na pomoč revežem z znatnim vsotam.

Pozor na špirit! Branko Slavinič, sin trgovca Nikole v Petrinji, je v kleti pretakal špirit. Ko je bilo delo končano, se mu je zdelo, da ni dobro zaškrnil pipe. Vrnil se je v klet in prižgal poleg pipe užigalico, da bi bolje videl. Špirit se vname in raznese sod. Plamen švigne na mladeniča ter ga težko opeče, da je kmalu v strašnih bolečinah umrl.

Radi ljudskega štetja. Z Dunaja javljajo: Poslanci vseh čeških strank so izročili vladi spomenico, v kateri zahtevajo, da se pri ljudskem štetju leta 1910 mesto rubrike „občevalni“ jezik uvede rubrika „materni“ jezik. Spomenica nosi 106 podpisov in so jo podpisali tudi češki socijalno demokrati poslanci.

Dunajska občina odklonila hrvaški dopis. Te dni je občina Stari grad v Dalmaciji poslala dunajski občini uradni dopis. Dunajska občina ga je odbila, ne da bi odprla kuverto, a to radi tega, ker je bil naslov napisan hrvaško. Tako naj postopajo vse naše občine, kadar jim z Dunaja pošiljajo nemške dopise. Klin s klinom!

Za kratek čas.

V modernem zakonu. Mož: „Mara, Mara. Otrok joka, pa ga ne morem najti!“ Žena (piše naprej): „Ali si že pogledal v klavir?“ Mož: „Seveda!“ Žena odloži pero: „Potem sem pozabila otroka v omari za knjige!“

Osveta. Hišna: „Ta umazani tujec! Odšel je in mi ni dal niti vinarja napitnine. Če bi le vedela, kako se naj maščujem! — Aha! Tukaj je razglednica za njegovo soprogo. Napisala bom nanjo: „Srčen pozdrav Pepca.“

Vojaška uganka. Kakšen razloček je pozimi med vojakom in med snegom? Rešitev. Razloček je ta, da vojak po peti uri zjutraj ne sme več ležati, sneg pa lahko naprej leži.

Križi pijanca. „Danes pa imam zopet smolo. Kamor pridem, je pivo dobro!“

Pri izpraševanju pred poroko. Župnik: „Koliko je Bogov?“ Nevesta: „Eden“. Župnik: „Koliko je oseb?“ Nevesta: „Z godci skupaj jih bo trideset“.

Loterijske številke.

Dunaj, 8. avgusta	.	.	.	.	.	2	52	76	70	47
Brno, 12. avgusta	.	.	.	.	.	79	55	7	15	85

Štiri dijake meščanske šole v Postojni

se sprejme na stanovanje, hrano in strogo nadzorstvo. Kje pove iz prijaznosti upravništvo „Notranjca“.

Želodečne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodečne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodečni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Gozdnega manipulanta in delovodjo

sposobnega, vestnega in treznega

iščem za novo parno žago v Krupi pri Banjaluki v Bosni. Plača po dogovoru, nastop službe takoj ali v 14 dneh.

Ivan Božič
Gerovo preko Rakeka.

Več dijakov

se sprejme za prihodnje šolsko leto na dobro hrano in stanovanje ter pod strogo
●●● nadzorstvo. ●●●

Klavir stoji na razpolago. — Več se poizve pri gospej

Josipini Lavrenčičevi

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 11. I. nadstropje.

Pristni

domači malinovec

— najboljša vrsta —

po nizki ceni prodajata

Brata Kavčič, Dobropolje, Dolenjsko.

Št. 9510.

Razpis.

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu z dveletnim slovenskim poukom je oddati

pet deželnih ustanov

za prihodnje šolsko leto 1908/1909., oziroma tudi za leto 1909/1910, ki se začne dne 3. novembra t. l.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, ter so z dobrim uspehom dovršili

ljudsko šolo. Prednost gre tistim mladeničem, ki ostanejo, dovršivši šolo na Grmu, gotovo na svojem domu in se bodo pečali s kmetijstvom, vinarstvom in sadjarstvom.

Učenci z ustanovami imajo hrano, stanovanje in pouk v šolskem zavodu brezplačno, obleko, živотно perilo, obuvalo in šolske potrebščine pa si morajo sami priskrbovati.

V šolo se sprejmejo tudi plačujoči in zunanji učenci.

Plačujoči učenci plačujejo za hrano po 80 h na dan in po 40 K šolnine na leto, ter stanujejo brezplačno v zavodu. Vse druge potrebščine si morajo sami priskrbovati.

Zunanji učenci (eksternisti) stanujejo zunaj zavoda in plačujejo po 40 K šolnine na leto.

Vsi učenci imajo uniformo, ki si jo morajo sami plačati.

Hrano je plačevati vnaprej v mesečnih obrokih, šolnino pa tudi vnaprej v dveh letnih obrokih.

Prošnje, svojeručno pisane in kolkovane s kolkom za 1 K, je poslati do

5. septembra t. l. vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

Vsaki prošnji je priložiti rojstni list, spričevalo o dovršeni ljudski ali kaki višji šoli, zdravniško potrdilo o trdnem zdravju in spričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju prosilčevem.

Prošnji za sprejem proti plačilu je pridejati obvezno pismo (reverz) staršev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Vsak prosilec mora delati sprejemno izkušnjo iz slovenskega jezika in priprostega računstva. Od uspeha te izkušnje je odvisen sprejem v šolo.

Kedaj bo delati sprejemno izkušnjo, naznani vodstvo vsakemu prosilcu posebej.

Učenci, ki dovrše šolo z dobrim uspehom, imajo pri vojaščini pogojno pravico do samo dveletne prezentne službe. Ako namreč zadoste svojim vojaškim dolžnostim prvi dve leti brez graje ter dokažejo, da bodo po izstopu iz prezentne službe kmetovali na svojem ali svojih staršev domu, smejo na podstavi odredbe c. kr. vojnega ministerstva z dne 22. julija l. 1895 št. 4643 prositi proti koncu drugega vojaškega leta, da se jim odpusti tretje službeno leto.

Deželni odbor kranjski

v Ljubljani, dne 30. julija 1908.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
— dopoldne. —

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osebni kredit po 6% .

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.